

Vážené čtenářky a čtenáři,

úvodní slovo k tomuto číslu *Sociologického časopisu* mi poskytuje příležitost předložit několik – jak doufám – zajímavých údajů o časopise (přesněji o jeho českém vydání), které podle mého názoru mají jakousi výpovědní hodnotu jak o jeho stavu, tak i o stavu sociologické či obecněji společenskovědní obce. Budu přitom vycházet z evidence vedené redakcí. Vědecké časopisy někdy bývají obklopeny neproniknutelnou mlhou způsobující, že se pro řadu potenciálních autorů stávají kafkaevským zámekem. Tato situace jistě prospívá mocenskému postavení editorů, ne však nutně kvalitě časopisu. Následující řádky mohou proto také být čteny jako jeden z kroků, jímž má být SČ připraven o jednu vrstvu svého mysteriózního hávu, jímž se instituce, jako je on, nevyhnutelně obklopují. Mohu-li podlehnout pokušení použít jeden módní termín, pak SČ chce být tak transparentní, jak to zdravý redakční rozum dovolí.

V období od ledna 2002 do června 2003 česká redakce *Sociologického časopisu* obdržela 68 příspěvků, z toho 19 do monotematických čísel. Z těchto příspěvků bylo v době uzávěrky 8 dosud v recenzním řízení, zbývá tedy 60 článků (z toho 18 do monočísel), jichž se týkají bezprostředně následující údaje. Přijato k publikaci bylo 23 článků, tj. 38 %. Míra úspěšnosti je nižší u článků nabídnutých do běžných, tj. nemonotematických čísel: 29 %; u příspěvků do monotematických čísel činí tato míra 61 %. Z 12 článků přijatých do běžných čísel bylo 10 přijato až ve druhé nebo pořadově ještě vyšší přepracované verzi, zbývající 2 po méně závažných (avšak ne pouze redakčních) úpravách vyžádaných anonymními recenzenty. Z 11 článků přijatých do monotematických čísel jich bylo 7 přijato až ve druhé nebo vyšší přepracované verzi, zbývající 4 jen s menšími úpravami. Ani jeden z přijatých článků však nebyl publikován v podobě identické s tou, v jaké byl původně nabídnut.

Každého potenciálního autora může zajímat, kolik času uběhne mezi nabídkou příspěvku a okamžikem, kdy se objeví na stránkách časopisu: u 20 přijatých příspěvků z našeho souboru, u nichž je známo datum publikace, činí průměrná doba čekání 7 měsíců; nejrychleji vyšel článek za 3 měsíce, nejpomaleji za 15 měsíců. Rozdíl v průměrné době čekání mezi články do běžných a do monotematických čísel činí 3 měsíce.

Z právě předložených údajů by mohlo být vyvozováno, že publikace v monotematických číslech představuje dobrou příležitost, jak se v závětrí vytvořeném jedním tématem a jeho editorem vyhnout (relativně) ostrému větru konkurence, který zkosí přes dvě třetiny článků nabídnutých do běžných čísel. Není tomu tak ale zcela. Při přípravě monotematických čísel jsou autoři často přímo osloveni editorem jakožto přední znalci dané oblasti, což snižuje pravděpodobnost odmítnutí, s jinými autory editoři pracují, aby článek získal publikovatelnou podobu.

Jak je to s obsahem časopisu? Pokud velmi svévolně rozdělíme nabídnuté články podle převažujícího přístupu na kategorie příspěvků založených 1. na kvantitativ-

ních datech, 2. na datech kvalitativních, 3. rozvíjejících či – což bývá častějším jevem – zprostředkujících přehledovou formou sociologickou teorii, vypadá rozložení následovně: kvantitativní přístup: 28 – kvalitativní přístup: 14 – teoretický přístup: 26. Obdobně vypadá poměr u článků přijatých: 10-5-8. Představu o tematické náplni časopisu a jejích proměnách v poslední době získáme, budeme-li postupovat podobně jako L. Vohralíková v informativním článku publikovaném v dvojčísle 1-2/2002 (ovšem s tím rozdílem, že některým článkům přiřadíme více než jedno téma). Pořadí námětů podle frekvence u nabídnutých příspěvků vypadá následovně: 1. politika; 2.-4. gender, sociologické teorie, sociologické metody; 5.-6. kultura, veřejné mínění; 7. město; 8. rodina a osobní život; 9.-12. etnicita, sociolingvistika, sociální politika, sociální stratifikace. U publikovaných článků má pak toto pořadí následující podobu: 1. město; 2.-3. gender, lingvistika; 4.-7. etnicita, politika, sociologické metody, sociologické teorie. Odfiltrujeme-li vliv monotematických čísel (sociologie města, sociolingvistika), ukazují se jako nejsilněji zastoupené obory v SČ sociologie politiky, studia gender, příspěvky k sociologické metodologii a studie o sociologické teorii. Z oborů, které se objevily ojediněle a často bohužel neúspěšně, uvádím: sociologii medicíny, sociologii sportu, sociologii náboženství, sociologii vzdělávání, sociologii globalizace.

Poučné může dále být srovnání těchto údajů s vrcholem žebříčku témat SČ v letech 1990–2000 podle Vohralíkové (2002: 141). Nejpatrnější je ústup tématu transformace: zatímco v minulém desetiletí mu bylo věnováno 12 % všech publikovaných příspěvků a bylo tak po politice druhým nejfrekventovanějším námětem, v uplynulém roce a půl bylo obsahem pouze 2 ze 64 nabídnutých článků. Zdá se naopak, že na významu získává téma genderu a stabilně nejsilnější pozici si drží politika a vládnutí. V této souvislosti stojí za zmínku, že se objevují příspěvky, které spatřují svůj vlastní význam v pokud možno rychlé a důkladné aplikaci sociologického poznání v rozhodovací praxi a jež proto lze zařadit pod hlavičku *policy analysis*, a to nejen v tradiční oblasti sociální politiky, ale také např. politiky vzdělávací nebo přístupu k minoritám.

Zvědavého čtenáře mohou napadnout další otázky zajímavé z hlediska situace uvnitř sociologické obce, jako například z jakých institucí přispěvatelé do *Sociologického časopisu* pocházejí. Odkáží ho však na článek L. Vohralíkové, protože na tomto poli se prakticky vůbec nic nezměnilo.

Výše uvedené údaje, jejichž hodnota je jistě omezená, ale nikoli nulová, mohou být stejně tak dobře dílem sezónního výkyvu jako předzvěstí hlubšího trendu. To se pochopitelně ukáže až s časovým odstupem, který si nelze vynutit dopředu. Co však lze udělat už nyní, nebo – realističtěji – v blízké budoucnosti, je prosondovat terén v sociologické obci, aby vešly ve známost záměry a tendence v produkci potenciálních přispěvatelů do našeho časopisu. Redakce SČ v druhé polovině letošního roku formou ankety požádá své autory, spolupracovníky a čtenáře o vyjádření, jaké typy článků, jaké rubriky a vůbec jakou redakční politiku by považovali za nejprůměrnější současným možnostem české sociologie.

Marek Skovajsa